

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

[Sefer Shemu'el]

[Sefer Shemu'el]

Obornik, Meïr

5565 [1804/1805]

I

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9622

האלהים שם: (יב) והאנשים אשר לא-מתו הכו בעפלים ותעל שועת העיר השמים:

ו (א) ויהי ארון יהוה בשדה פלשתים שבעה חדשים:

(ב) ויקראו פלשתים לכהנים ולקסמים לאמר מה-נעשה

לארון יהוה הודיענו במה נשלחנו למקומו: (ג) ויאמרו

אם-משלחים את-ארון אלהי ישראל אל-השליחו אתו ריקם

פיהשב תשיבו לו אשם אז תרפאו ונודע לכם למה לא-

בטחורים ק' חסור

לאג זעהר שווער אויף איהר . (יב) לייטע דיא ניכט אומקאממן וואורדן מיט פייכט ווארצן גפלאגט . אונד דאז געשרייא דער שטאט שטיג ג'גן היממעל .

ו (א) דיא לאדע דעס עוויגן וואר אים גפילדע דער פלשתים זיבען מאנאטע . (ב) נון בעדיפן דיא פלשתים איהרע פריסטר אונד צויכרער , אונד פראגטען : וואס זאלן וויר מיט דער

לאדע דעס עוויגען אנפאנגן ? צייגט אונס צן , אויף וואס ארט וויר זיא אן איהרן ארט שיקען . (ג) זיא זאגטן : ווען

איהר דיא לאדע דעס ישראליטישן גאטטס וועגשיקט , מיסט איהר זיא ניכט לעער וועג לאסען זאנדערן צוגלייך

איהר איין שולדאפפער ענטריכטן , דאן ווערדעט איהר געהיילט ווערדען אונד ערפאהרן , ווארום ויינע שטראפע נאך

ניכט

באור

רשי

ו (ב) במה , באיזה ענין נשלחנו שלא יחרה אפו , וישב חריבו ממנו (רש"י) . כי כבר הסכימו לשלחה , אך

שאלו מהכהנים העוסקים במשמרת כלי קדשים , איך יתנהנו בשליח דבר קדוש וטורא כזה . (ג) למה לא חסיר , כעת , ועודנו כונן אתכם אחרי שכבר הסכימתם לשלחה , כי אין הדבר תלוי בשליח לבד , אלא

אף תשיבו אשם , לכפר אשמתכם , להכיף ידכם בארון פלחים . ולדעת רלב"ג נראה לפרש , וכודע כמואנודע , כלומר אז תרפאו , ואם לא וכודע לכם מדוע לא תסור ידו , כי

לא מאתו יחיה רעתכם . ותרגומו : (אדר

וועניגסטען

מכלל יופי

(יא) יד האלהים שם , לפי שהכה והגבורה ביד אמר על המכה יד :

ו (ג) תשיבו , כי ההוטא בהביאו קרבן הוא ככ"ח שמישיב חובו לבעליו : (ד) לכלם

ניצט נאבלעסט פֿאן אייך .
 (ד) יענע פֿראגטן : וואס פֿיר איין
 שולדאפֿפֿר זאלן וויר איהם ברינגען ?
 פֿינף גאלדנע פֿייכטוואַרצן , שפראכען
 דיזע , אונד פֿינף גאלדנע מייזע , נאך
 אנצאהל דער אַבערן דער פלשתים .
 דען אייך אללע אונד איירע פֿירשטן
 טראף איינערלייא פלאגע .
 (ה) לאזט אַבבילרונגן איירער פֿייכט-
 ווארצן מאכען , אונד אַבבילרונגען
 איירער מייזע , דיא דאן לאנד פֿר-
 דערבן , אונד ערצייגט דעם גאָטטע
 ישראם עהרע , פֿיללייכט ערלייכטערט
 ער דאן זיינע שטראפֿע , אייך , אייערן
 געטטרן , אונד איירעם לאנדע .
 (ו) ווארום זאלטעט איהר אייך זא-
 הארטעהערציג זיין , וויא מצוים אונד
 פרעה איהר הערץ אבגעהרטט האטטן ?
 ניצט וואהר , וויא ער זיינע מאכט ווידער
 זיא ברויכטע , ליסן זיא זיא (דיא
 ישראל) , אונד זיא גינגן ?
 (ז) לאסט

באור

וועניגסטן ערפֿאסן בו' . (ד) עכברי
 זרב , ידמה שהכה אותם אהיסגם בעכברים
 רב , ובפרט אס היו עכברי שדה , שהוא נגע
 גדול , כי הם אוכלים את שורש כל עשב בארץ ,
 וישחיתו את יבולה . וכן נאמר להלן ,
 המשחיתים את הארץ . והו' לדרשו , עכברים
 באים ושומטים בני מעיהן וכו' . (ו) ולמה תכבדו , יתכן שהיו הכהנים רואים בפני
 הסרכים ומניכים מתנועתם כי לא ייטב הדבר בעיניהם לשלח את הארון בכבוד ותפארת ,
 ולשאת הסרפה להשיב את אשר לקחו במרנס ובקשתם , לכן הוכיחם והזהירום פן יהיה
 להם כאשר נהיה לפרעה ולמצרים . (ז) קחו ועשו , הפעל הרמזון שבעל הפרות , והשעור ;
 עשו

מכלל יופי

(ד) לכלם ולסרניכם , כמו שמעו עמים כלם : (ה) צלמי , בא כאן על הצורה
 המרגשת , והוא כענין דמות : (ו) תכבדו , זה לכבוד נמצא מכנין הרגוש מלשון
 כבודות , התעלל , עשה מעשה השחחה , כמו אשר התעללת : (ז) עגלה , ע"ש
 שהיא

תסור ידו מכם : (ד) ויאמרו מה
 האשים אשר נשיב לו ויאמרו
 מספר סרני פלשתים חמשה
 עפלי זהב וחמשה עכברי זהב
 כי מגפה אחת לכלם ולסרניכם :
 (ה) ועשיהם צלמי עפליכם
 וצלמי עכבריכם המשחיתים
 את הארץ ונתתם לאלהי ישראל
 כבוד אולי יקל את ידו מעליכם
 ומעל אלהיכם ומעל ארצכם :
 (ו) ולמה תכבדו את לבבכם
 כאשר כבדו מצרים ופרעה
 את לבם הלוא כאשר התעלל
 בהם וישלחום וילכו : (ז) ועתה
 טחריק' טחריכם ק' קחו

רשי

אז מנס : (ד) סרני פלשתים . חנוסה
 הס כמו שנאמר ביהושע י"ג העזתי
 והאשדודי האשקלוני והגתיו והעקרוני :
 (ז) עלות מניקות אשר לא עלה
 עליהם

עשו

קחו ועשו עגלה חדשה אחת
 ושתו פרות עלות אשר לא עלה
 עליהם על ואמרתם את
 הפרות בעגלה והשיבתם
 בניהם מאחריהם הביתה :
 (ח) ולקחתם את ארון יהוה
 ונתתם אתו אל העגלה ואת
 כלי הזהב אשר השבתם לו
 אשם תשימו בארגו מצדו
 ושלחתם אתו והלך :
 (ט) וראיתם אם דרך גבולו
 יעלה בית שמש הוא עשה לנו
 את הרעה הגדולה הזאת ואם
 לא וידענו כי לא ידו נגעה בנו
 מקרה הוא היה לנו :

(י) ויעשו

(ז) לאסט דען איינען נייען וואגען מאכן,
 אונד נעמט צוויי מעלקענדע קיהע,
 אויף וועלכע נאך קיין יאך געקאממען,
 שפאנט זיי פאר דען וואגען, פיהרט
 איהרע יונגען דינטר איהנן צוריק נאך
 הויזע; (ח) נעמט דאן דיא לאדע דעס
 עוויגען, ועצט זיא אויף דען וואגן אונד
 דיא גאלדנען גרעהטע, דיא איהר דער
 לאדע אלס שולראפפער, ענטריכטעט
 האבען ווירדעט, לענט נעכן זיא אין
 איין קעסטען אונד זא לאסט זיא פארט,
 דאס זיא דאהין געהע. (ט) געכט דאן
 אכט, ווען זיא דען וועג צור גרענצע,
 נאך בית שמש הינויף געהט, זא האט
 זיא אונס דיוס גראסע אונקליג צוגפינגט;
 ווא ניכט, זא ווערדן וויר וויסן, דאס
 איהרע מאכט אונס ניכט כריהרט, אונד
 וואס אונס טראף, נוד בלאסר צופאלל
 וואר. (י) דיא לייטע מאכטנ'ם זא,
 נאמן

האנשים

באור

רש"י

עשו עגלה חדשה אחת, וקחו שתי פרות
 עלות, מיניקות : אשר לא עלה עליהם
 עול, בעבור קדושת הארון, או כמו שכתב
 רש"י לנסיין שאין, אלו ראיות למשך בעגלה.
 והשבותם וגו', משמעות הלשון שהוביאנו
 את הנכים, והעמידום אלל הפרות עד אשר
 בעגלה, ואלו השיבו מאחריהם אל הבית.
 וכל זה להכביד הנסיון, לדעת אם לא
 תהפכנה הפרות אם תשמענה קול צניהן
 לקוים מאחריהן. (ח) אל העגלה
 על העגלה. בארגו, כת"י בתיבות א' (י)
 כלו, מנחיל"א, ובאע"ד כל"ה כמו שכתב רד"ק
 לפי שדרכם להתקלקל זה בזה, ודמיונו
 מלו

עליהם עול כל זה לנסיין שאין אלו
 ראיות למשך ועוד שגועו' אחר צניהם
 ואם יבא כח בארון שיליכו אותו
 מאחריהם כדע שהוא עשה לנו :
 (ח) ארגו שקרינ"ו צלע"ז (כמו
 עקריץ Eerin. צל"א איין קעסטען
 מולה נוסנת צלשון וכן שמות כ"ה. שבת
 ס"צע"א, וינח"ל"ע"א) : (י) כלו
 צבית

מכלל יופי

שהיא עגולה : (ח) אל העגלה כו', או כמו בעגלה,
 או כן ה"י : בארגו כח ארבע
 אותיות ואפשר שהאל"ף נוספת : (י) כלו בביח,
 לשון מניעה ועצירה, ובפי'
 כמו

נאמן צווייא מעלקענדע קיהע . שפאנטן
ווא אן דען וואגען , דיא יונגען אבער
בהילטן ווא צו הויזע , (יא) ועצטן דיא
לאדע דעם עוויגן אויף דען וואגען , אונד
דאז קעסטבן מיט דען גאלדנען מייזן ,
אונד אכבילדונגן איהרר פייכטווארצן .
(יב) דיא קיהע גינגן גראדסוועגס נאך
ביח שמש צו , הילטן זיך איממער אויף
איינער שטראסע , אונד גינגן ברילענד ,
אָהנע רעכטס אָדר לינקס צו ווייבן . דיא
אָבערן דער פלשחים פֿאלגטן איהר
נאך , ביז ביח שמש . (יג) דיא אייניג
וואָהנער צו ביח שמש הילטן עבן ווייצנאָ
ערנטע אים טאהלע . אלס ווא איהרע
אויגען אויף היבן , אונד דיא לאדע
זאהן , פֿרייעטן ווא זיך דיועם אַנבליקס .
(יד) אלס

הַאֲנָשִׁים בֶּן וַיִּקְחוּ שְׁתֵּי פָרוֹת
עֲלוֹת וַיֹּאסְרוּם בַּעֲגָלָה וְאֶת־
בְּנֵיהֶם כָּלוּ בַּבַּיִת : (יא) וַיִּשְׁמְנוּ
אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־הָעֵגְלָה וְאֶת
הָאָרְגוֹ וְאֶת עֲכָבְרֵי הַזֹּהֵב וְאֶת
צִלְמֵי טַחְרִיהֶם : (יב) וַיִּשְׂרְנָה
הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ עַל דֶּרֶךְ בֵּית
שָׁמֶשׁ בְּמִסְלָה אַחַת הֵלְכוּ הַלֵּךְ
וַגְּעוּ וְלֹא־סָרוּ יָמִין וּשְׂמֹאל
וּסְרָגֵי פְלִשְׁתִּים הֵלְכִים אַחֲרֵיהֶם
עַד־גְּבוּל בֵּית שָׁמֶשׁ : (יג) וּבֵית
שָׁמֶשׁ קִצְרִים קִצְרֵי־חַטִּים

בַּעֲמֵק וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ אֶת־הָאֲרוֹן וַיִּשְׂמְחוּ לְרֹאוֹת :
(יד) וְהָעֵגְלָה

באור

רשי

מלו תוכך חמס (יחזקאל כ"ט ז') , וכן
וכמו את כליותם (ס"ט כ"ז) * והנה ספר
הכתוב כאן דרך כלל שעשו כדבר הכהנים ,
ולא פרט באיזה אופן עשוהו , וכן לא זכר
שעשו עגלה חדשה : (יב) וישרנה ,
שראו ישר , והמלה מורכבת משני מיינים , כמו
ויחמנה (בראשית ל' ל"ט) והיתה ראויה
להנקד וַיִּשְׂרְנָה , כדרך כפ"י להנקד אית'ן
בצר"י : להמשיך י"ד פ"פ , ובא כאן
דגש כפ"י להשלים מסרון פ"פ . וגעו ,
געקת הנקר נקרא געייה , כמו אם יגעה שור
על בלילו (איוב ה') . וזה יורה על עובס
תאוקת הפרות לשוב אל צניהם אחריהם ,
ועובס יד הארון להוליך הפרות נגד רעובס
ועבס

צבית . לשון כלא : (יב) וישרנה .
הרי תיבה זו חנדרוגיננס מלמד שאף
הוולדות היו חומרים שירה רני רני
השיטה התנופפי וכו' כדאיתא צמוסכת
ע"א . ולפי פשוטו וישרנה לשון ישר דרך
ישר היו הולכו צבית שמש ישרא היו שם :
הלך וגעו . לשון געקת בקר געייה :
(יג) וישמחו לראות . היו מסתכלין
היאך הוא בא לצדו ומשמחתם נהגו צו
קלות ראש ולא היו מסתכלין צו באיונה
ודרך כבוד :

(יח) כופר

מכלל יופי

כמו כלאו : (יב) וישרנה , דגש השי"ן להבלעת הו"ו עין הפעל :
(יח) מעיד

(יד) וְהֶעֱגְלָה בָּאָה אֶל־שָׂדֶה
 יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשְּׁמֵשִׁי וְהֶעֱמִיד
 שָׁם וְשָׁם אָבָן גְּדוֹלָה וַיִּבְקְעוּ
 אֶת־עֵצֵי הָעֶגְלָה וְאֶת־הַפְּרוֹת
 הָעֵלוּ עָלֶיהָ לִיהוָה: (טו) וְהַלְוִיִּם
 הוֹרִידוּ י אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־
 הָאֲרָגוֹן אֲשֶׁר־אָהוּ אֲשֶׁר־בּו
 כְּלִי־זָהָב וַיִּשְׂמוּ אֶל־הָאָבָן
 הַגְּדוֹלָה וְאֲנָשֵׁי בֵית־שְׁמֵשׁ הָעֵלוּ
 עֲלוֹת וַיִּזְבְּחוּ זִבְחִים בַּיּוֹם הַהוּא
 לַיהוָה: (טז) וַחֲמִשָּׁה סָרְנֵי־
 פְּלִשְׁתִּים רָאוּ וַיִּשְׁבוּ עֶקְרוֹן בַּיּוֹם
 הַהוּא: (יז) וְאֵלֶּה מְחַרֵּי הַזָּהָב
 אֲשֶׁר הִשְׁיבוּ פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁם
 לַיהוָה לְאֲשֶׁר־וֹד אֶחָד לְעִזָּה
 אֶחָד לְאֲשֶׁקְלוֹן אֶחָד לְגַת אֶחָד
 לְעֶקְרוֹן אֶחָד: (יח) וְעַכְבְּרֵי
 הַזָּהָב מִסֵּפֶר פְּלִעָרֵי פְּלִשְׁתִּים
 לַחֲמִשָּׁת הַסָּרְנִים מֵעִיר מִבְּצָר
 וְעַד

(יד) אַל־ס דַּעַר וּוְאֲנִי אֲנִי דַעַר אֶקְעַר דַּעַס
 יְהוֹשֻׁעַ פֶּאָן בֵּית שְׁמֵשׁ קָאָם , הִילֵט עַר
 שְׁטִילֵלַע . דָּאָרֵט לֵאָג אִיִּין גְּרָאָסְסַעַה
 שְׁטִיִּין , דָּא שְׁפָאָלְטַעֶטֶן זִיא דָּאוּ הָאָלֶץ
 דַּעַס וּוְאֲנַעֶנְס , אֹונֵד בְּרָאָכְטֵן דָּא קִיְהַע
 אַל־ס גָּאָנְצָאָפֶּעַר דָּאָר , דַּעַס עֹוִיגֵעֵן
 צוֹ עַהֲרֵן . (טו) דִּיא לְוִיִּם הָאֲטַטְעֵן דִּיא
 לָאָדַע דַּעַס עֹוִיגֵעֵן אֲבַנְעֵלָאָדַעַן , אֹונֵד
 דָּאוּ קַעֶסֶטְכֵּעֵן דָּאֲנַעֶבֶן , וּוְאָרִין דִּיא
 גָּאָלְדֵנְעֵן גְּרַעַהֲטַע לָאָגֵעֵן , אֹונֵד אֲוִיף
 דַּעַן גְּרָאָסְסַעֵן שְׁטִיִּין גַּעֲזַעֶצֶט . דִּיא
 אֲיִבְרִיגֵעֵן אֲיִינוּוְאָהֲנַעַר צוֹ בֵּירָ שְׁמֵשׁ
 בְּרָאָכְטַעַן , אֵן דִּיוֹעַס טָאָנַע , דַּעַס
 עֹוִיגֵעֵן צוֹ עַהֲרֵן גָּאָנֶץ = אֹונֵד שְׁלָאָכְטַע
 אָפֶּעַר . (טז) דִּיא פֶּיִנְף אָכְעֵרֵן דַּעַר
 פְּלִשְׁתִּים , נָאָכְדַעַס זִיא דִּיוֹעַס גּוֹעַהֵן ,
 קַעַהֲרֵטֵן נָאָךְ דַּעַסֹועֵלְבֵן טָאָגִ'ס , נָאָךְ
 עֶקְרוֹן צוֹרִיק . (יז) דִּיוֹעַס אֲיִזֵט דָּאוּ
 פֶּרְצִיִכְנִים דַּעַר גָּאָלְדֵנְעֵן פֶּיִכְטֹוּאֲרַצַּעַן ,
 וְעֵלְכַע דִּיא פְּלִשְׁתִּים דַּעַס עֹוִיגֵן , אַל־ס
 שׁוֹלְדָאָפֶּר עֲנֵטְרִיכְטַעֶט הָאֲטַטְעֵן : פִּיר
 אֲשֶׁר־וֹד אֲיִינַע , פִּיר עוֹרָה אֲיִינַע , פִּיר
 אֲשֶׁקְלוֹן אֲיִינַע , פִּיר גַּת אֲיִינַע , אֹונֵד פִּיר
 עֶקְרוֹן אֲיִינַע . (יח) דִּיא גָּאָלְדֵנְעֵן מִיִּזַּעַ
 וּוְאָרִין נָאָךְ אֲנַצָּאָהֵל אֲלַלְעַר שְׁטַעֶטַע דַּעַר
 פְּלִשְׁתִּים , אֹונֵטַעַר דַּעַן פֶּיִנְף אָכְעֵרֵן ,
 פֶּאָן דַּעַר פֶּעֶסֶטֶן שְׁטָאָט . בִּיז צוֹס אָפֶּנַעַךְ
 דָּאָרְפֶּע

מכלל יופי

באור

(יח) מעיר מבצר , חסר ו"ו ומעיר
 מבצר : אבל הגדולה , מישור הגדול :
 (יט) שבעים

וטנעס . (טו) והלויים בית שמש איתם
 ללוים , כ"ש ציהושע כ"א ט"ז . הורידו , כנר ,
 קודם הקריבם את הפרות , הנאמר בפסוק
 הקודם , כי היו זריכים את העגלה לעזרי
 העולה . ואנשי בית שמש , אשר לא יבני לוי היו ,
 לא יושבים בעריהם . (יח) לחמשת
 הסרנים , פי' כל הערים אשר תחת ממשלת
 חמשת הסרני' . ואף על פי שלא יעשו הכהנים
 לעשות אלא חמשה עכברים למספר הסרנים .
 כ"ש למעלה (כ"ד') . כנה הוסיפו הערים
 מדעתם להתנדב עכבר זהב לכל עיר ועיר .
 כופר הפרוי , הכפרים הפחיתים מ'אין קומה :

דאָרפֿע , אוגד ביוצום גראָסען שטיינע
(וואָרויף מאן דיא לאדע דעם עוויגען
געצט האטטע) דער נאך רהייטגס
טאגס צו זעהן איזט , אים אקער דעם
יהושע פֿאָן בית שמש . (יט) ער (דער
עוויגע) שטראפֿטע דיא לייטע פֿאָן בית
שמש , דען זיא האטטען אין דיא לאדע
דעם עוויגען גזעהן . ער שלוג פֿאָם
פֿאקע זיבנציג מאָן פֿונפֿציג טויזענד מאָן .
דאָ פֿאָלק טרויערטע , דאס דער עוויגע
אונטער דעם פֿאָלקע איינע זאָ גראָסע
נידערלאָגע געמאַכט

וְעַד כִּפּוּר הַפְּרִזִּי וְעַד אֶבֶל
הַגְּדוּלָה אֲשֶׁר הִנִּיחוּ עָלֶיהָ אֶת
אֲרוֹן יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּשֵׂדֶה
יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשְּׁמִשִּׁי : (יט) וַיִּךְ
בְּאֲרוֹן יְהוָה בֵּית־שִׁמְשׁ פִּירָאוֹ
בְּאֲרוֹן יְהוָה וַיִּךְ בָּעַם שִׁבְעִים
אִישׁ חֲמִשִּׁים אֶלֶף אִישׁוֹת־אֶבֶל
הָעַם כִּי־הִקָּה יְהוָה בָּעַם מִפֶּה
גְּדוּלָה

באור

רשי

ובמה שאמר כל ערי פלשתים , גם הכפרים
במשמע , והעד שנאמר במקום אחר ערי
הפרזי , שהוא אחד עם כפרי הפרזי . אבל
הגדולה , פירשו המפרשים שהוא האבן
הנזכרת בפ' י"ד ונקראת אחרי כן אבל . ע"ש
ויתאבלו העם . וגם דרך הנו"ן להתחלף
צלמ"ד כוונ לשכה ונשכה . וכן ת"ע אבנא
רבתיא . והכוונה שהיו העכברים במספר כל
ערי פלשתים עד סוף גבולם , שהוא האבן
הגדולה . עד היום הזה , אין זה דבוק עם
אשר הניחו עלי' , כי מה טעם עד היום הזה ,
אחר שלא היה שם הארון ימים רבים , ואצל
שלא היה שם בימי הכותב . אלא שב על אבן
הגדולה , ואמר שהאבן עידנו בשדה יהושע עד
היום הזה , ומאמר אשר הניחו כו' מאמר
מוסגר , לכן מלת הגדולה בטעם רביעי ,

(יח) כופר הפרזי . כפר שאין
לו חומה : אבל הגדולה . היא
אבן הגדולה האמורה למעלה שהלמ"ד
באה במקו' נו"ן וכן נשכה במקום לשכה
בספר נחמ' י"ג . ומפני שאירע להם
אבנא' בדבר קראה אבל : יט) שבעים
איש חמשים אלף איש . תרגם יונתן
וקטל בסבי עמא שבעים גברא ונקטל
חמשין אלפא גברא ורבותינו חמרו
שבעים איש שכל אחד היה שקול
כחמשים אלף או חמשים אלף איש שכל
אחד שקול כשבעים סנהדרין :

א קדשו

ומלת ארון ה' בוקף קטן המפסיק יותר . (יט) כי ראו בארון , מחלקי נו ח"ל ,
מהם אמרו שהיו קיכרים ומשתחיים , ולא עזבו מלאכתם , ומהם אמרו דברו דברים אשר לא
כן . ולפי פשוט של מקרא מתו על אשר ראו ממש בארון , כי נאמר ולא יבואו לראות כבלע
את הקודש ומתו (במדבר ד' כ') כמו שכתב הרשב"ם שם , כשסותרים את ההיכל ה'
נגלה , ואם יראו ימותו . הרי שאסרה תורה לראות את הארון מנחון , וכן נאמר ונא אהרן
ובניו כו' וכסו בה את ארון העדות כו' ושמו בדיו (שם ה' ו') ואשרי כן יבואו בני קהת
לשאת כו' (שם ט"ז) , ומכ"ש שאסור לראות בתוכה כאשר עשו אכשי בית שמש , כנראה
ממשמעות כי ראו בארון . ודי לנו בזה , ועל היותר אקרא עם תנא דבי ליהו : אהים ! נדקתך
כהררי

מכלל יופי

(יט) שבעים איש חמשים אלף איש כו' , חסרו'ו :
(א) בנבע

גְּדוֹלָהּ : (כ) וַיֹּאמְרוּ אֲנִישֵׁי
בֵּית־שָׁשׁוּשׁ מִי יוֹבֵל לְעַמֹּד לְפָנָי
יְהוָה הָאֱלֹהִים הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה
וַיֹּאֲלֵנוּ מִי יַעֲלֶה מֵעֵלֵינוּ :
(כא) וַיִּשְׁלְחוּ מִלְּאָכִים אֶל־
יֹשְׁבֵי קְרִית־יְעָרִים לֵאמֹר
הִשְׁבוּ פְּלִשְׁתִּים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה
רְדוּהֶעֱלוּ אִתּוֹ אֵלֵיכֶם :

ז (א) וַיָּבֹאוּ אֲנִישֵׁי קְרִית
יְעָרִים וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה
וַיָּבֹאוּ אִתּוֹ אֶל־בֵּית אַבִּינָדָב
בְּגִבְעָה וְאֶת־אֶלְעָזָר בֶּנוֹ קָדְשׁוֹ
לְשֹׁמֵר

ב א ו ר

כהררי אל, משפטך תהום רבה ! שבעים
איש חמושים אלף איש, אם יהי זה המוכים
מאנשי בית שמש, ה' דרך הלשון לומר חמושים
אלף ושבעים איש, כי מנהג הלשון להקדים
מספר הרב למעט. ואף אם נאמר שמלאנו
גם להפך, כמו שני יעקב, הנה רחוק הוא
לומר שהיתה בית שמש רבת עם כל כך, לכן
אמרו בסוטה (דף ל"ה) שבעים היו, כל
אחד שקול כחמשים אלף. ולדעת הר"י
אברבנאל היה זה הודעת סך כל המוכים
בסיבת הארון, מאנשי בית שמש שבעים,
ועם הנפלים מפלשתים חמשים אלף, ואמר
מכה גדולה על שבעים איש, כי נערך קיטן
המקום היה זה מכה רבה. ואנו לא הכרעת
בתרגומי והעתקתי הדברים ככתבם.

ז (א) בגבעה, דעת רד"ק שהי' בקרית
יערים מקום גבוה,

געמאכט. (כ) דא שפראכען דיא איינע
ווארנער פאן בירט שמש ווער קאן
בשטעהן פאר דעם עוויגען, דוועם
הייליגען גאטט? צו וועם פאן אונס,
זאלל זיא (דיא לאדע) הינויף גבראכט
ווערדען? (כא) זיא שיקטען דאהער
באטען אן דיא איינוואהנר צו קרית
יערים, אונר ליסן זאגן: דיא פלשתים
דאבען דיא לאדע דעם עוויגען צוריק
געשיקט, קאממט העראב אונר נעמט
זיא צו אייך הינויף.

ז (א) דא קאממען דיא לייטע פאן
קרית יערים, פיהרטן דיא לאדע
דעם עוויגען דהערויף, אונר שטעלטן
זיא אין דאז הויז דעם אבינדב אין גבעה.
זיינעם זאהנע אלעזר, איבערטרוגען
זיא

זשם היה בית אבינדב, ואמר שאפשה היה
בעיר אבינדב אחר, לפיכך נחן הכתוב סימן.
ואחרים אומרים שהי' לאבינדב ב' בתים,
אחד בהר ואחת בגבעה. והדבר דחוק
מאוד. וליגראה שהיא גבעת קרית בגבול
בנימין הנאל ביהושע (י"ח כ"ח) אשר נקראת
כן לדעתו, על שם שהיתה מונחת אלל קרית
יערי עיר יהודה על גבול בנימין, כ"ש בבנימין
והי' תוצאותיו אל קרית בעל היא קרית יערים
(ש"ס י"ד) ועוד יתבאר זה להלן (י"ג ג'),
י"ד י"ח). ואף על פי שלפ"ז יסתר שם בפרט
עיר אחת מסך י"ד, הלא ידענו שנלעדי זאת
אין המספרים הזכרים אלל ערי הגבולות,
נכונים בנמצאם, פעם יסתר הפרט מהכלל,
ופעם להפך. ואשר יישב את אלה לא יכבד
ממנו ליישב גם את מספר הזה. והוסיבו את
הארון בגבעה, אם על שם אבינדב שהיה
כודע

מ כ ל ל י ו פ י

ז (א) בגבע, פירושו אשר בגבעה, קדשו, זמינו:
(ב) ויגהו